

H. 178, a, 17 (wohl स्फोटायनस्यधर्मत्म् zu lesen). H. 853. Vgl. स्फोटायन und Comm. zu H.

स्फोटिनी f. Gurke Dhanv. in Nieb. Pa.

स्फोर्ण n. = स्फार Vop. 26, 174.

स्फोलन n. = स्फाल ebend.

स्फोटायन m. patron. von स्फुट gaṇa घण्टादि zu P. 4, 1, 110.

स्फ्य m. Holzpahn (messerförmig zugeschnitten, armesläng), zu verschiedenem Gebrauch beim Opfer dienend, AV. 11, 3, 9. TS. 1, 6, 2, 2, 1, 2, 2, 6, 4, 1. वर्तनि Ait. Br. 8, 5. Çat. Br. 1, 2, 4, 2, 3. 8, 20. स्फ्य-मादय परिलिखति 3, 3, 4, 5. 5, 4, 4, 20. खादिर 3, 6, 3, 12. Kāṭh. Ça. 1, 3, 39. 10, 7, 2, 6, 25. Āçv. Gṛh. 4, 3, 4. Kauç. 81. M. 5, 117. Jñān. 1, 184. MBh. 14, 2092. P. 3, 3, 47. Schol. Stab, Spiere beim Schiff Çat. Br. 4, 2, 8, 10.

स्फ्यकृत gaṇa दारादि zu P. 7, 3, 4. Vop. 7, 4. — Vgl. स्फ्यकृत.

स्फ्याय adj. oben zugeschnitten wie der Holzpahn: Jūpa Āçv. Ça. 3, 7, 16 (Ausg. und Hdschr. स्फ्याय). Kāṭh. Ça. 22, 3, 8. Līp. 8, 5, 7.

1. स्म enklitische (VS. Pañr. 2, 16. also fehlerhaft am Anfange eines Verses Vop. 5, 5.) leicht bekräftigende Partikel; पादपूर्णे AK. 3, 8, 5. H. an. 7, 16. Mnd. avj. 49. In der älteren Sprache steht das Zeitwort dabei im praes. (स्मृत् und वेद gelten auch als solche); bisweilen im perf. (z. B. RV. 6, 66, 6. 8, 75, 3) und imperat. (z. B. RV. 7, 21, 9. AV. 6, 123, 2). In eigenen Stellen des AV. selten. Sie steht 1) nach Partikeln ähnlichen Werthes, wie क् (हि ष्या VS. Pañr. 3, 128) RV. 1, 26, 3. 4, 3, 10. घ 1, 101, 4. 2, 31, 2. namentlich nach क्, besonders in den Brāhmaṇa, wie इति क् स्मृत् u. s. w. Ait. Br. 2, 3, 3, 6. TS. 5, 4, 2, 5. 6, 1, 2. Çat. Br. 1, 6, 3, 3. 2, 8, 44. 14, 8, 1, 1. तद् क् स्मृत् 1, 1, 1, 10. उत RV. 4, 38, 5. 10, 96, 10. इति Ait. Br. 8, 22. यथा AV. 4, 4, 3. — 2) nach Präpositionen: घ 1, 42, 2. 10, 95, 8. घा 1, 51, 12. 8, 24, 6. उद् 10, 102, 2. प्र 8, 49, 10. प्रति 1, 12, 5. AV. 4, 18, 4. स्म 12, 3, 3. — 3) nach der Negation न RV. 10, 178, 3. मा 27, 24. AV. 5, 22, 11. 12, 3, 46. — 4) nach relat. und demonstr. Pronomina RV. 2, 12, 5. 3, 62, 1. 4, 38, 4. AV. 10, 4, 6. RV. 1, 12, 8. AV. 1, 8, 2. 5, 22, 10. — 5) nach Zeitwörtern RV. 1, 37, 15. 7, 21, 9. 10, 33, 1. 102, 6. 136, 7. AV. 6, 123, 2. das vorangehende Verbum betont RV. 6, 44, 18. Die spätere Wirkung des Wortes ist höchstens RV. 10, 136, 7 anzunehmen. In Stellen wie 1, 169, 5. 10, 86, 10 liegt nicht in स्म, sondern in पुरा der Ausdruck der Vergangenheit. Hiermit zu vergleichen ist die in den Brāhmaṇa häufige Wendung कामिर्ह स्म वै पुरर्षयः सन्नमासते Çat. Br. 4, 6, 2, 23. सावित्रं क् स्मैतं पूर्वं पशुमालभते 12, 3, 5, 1. TS. 6, 2, 40, 4. 6, 1, 2. Weitere Beispiele s. u. पुरा. Dagegen ist स्म wirklicher Ausdruck der Vergangenheit in der Stelle स क् नैमिषीयाणामुद्राता बभूव स क् स्मैभ्यः कामानागायति Kāṇḍ. Up. 1, 2, 12. — 6) ausserdem, z. B. क्षेत्रं स्म RV. 10, 86, 10. त्रिः स्म 93, 5. 102, 4. AV. 3, 17, 7. Ait. Br. 8, 22. — In der späteren Sprache sind folgende Verbindungen beliebt: इति स्म MBh. 1, 4206. 3, 10247. 4, 1270. 5, 885. R. 1, 9, 36. Kām. Ntris. 10, 40. Raçh. 3, 5. Bñā. P. 1, 7, 14. 19, 17. इति स्म क् MBh. 1, 1198. 3, 2448. 14, 144. यत्र स्म 1, 5899. 5941. न स्म 2168. 3, 2840. 2874. 2876. 7, 2561. 6021. 6157. R. 2, 64, 21. मा स्म (s. u. 1. मा 9). कर्कि स्म चित् Bñā. P. 5, 13, 10. 14, 22. das Verbum steht a) im Präsens a) mit Präsensbedeutung: विपरीतमिदं सर्वं प्रतिभाति स्म MBh. 6,

3333. 3, 1736. 2126. नासौ धिया संप्रति पश्यति स्म 10247. 8, 3846. Raçh. ed. Calc. 9, 39. पुण्यं कुर्वन्पुण्यकीर्तिः पुण्यं स्थानं स्म गच्छति Spr. (II) 4095. 6493. Lā. (III) 88, 17. Bñā. P. 1, 10, 27. 3, 1, 34. 12, 47. 24, 34. 4, 6, 45. 5, 13, 9. — ß) in der Bed. der Vergangenheit P. 3, 2, 118. fg. Vop. 25, 2. AK. 3, 5, 17. H. an. Mnd. Halli. 5, 97 (संस्मरणादिषु). im alten Epos wechselt ein solches praes. mit einem praet., aber auch mit einem praes. ohne स्म. N. 7, 3. MBh. 1, 2476. 5591. 3, 1783. 2083. 2152. 2196. 2340. 2516. 2874. 2876. 7, 6157. 6249. Hariv. 5805. R. 1, 1, 88. 9, 36. 41. 74, 8. 2, 33, 6. 47, 2. 3, 12. 69, 14. 5, 7, 41. Raçh. 3, 5, 9. 47. 10, 62. Spr. (II) 6858. Kāmā. 4, 18. 38. 77. 12, 6. 17, 111. 18, 149. 383. 38, 42. Bñā. P. 1, 19, 17. 4, 7, 24. 18, 32. 20, 32. 5, 9, 5. Pāñāt. 43, 1. स्मृत् स्म Kāmā. 14, 47. 18, 385. 24, 139. 37, 201. 40, 6. 45, 156. स्मृत् 34, 240. mit पुरा P. 3, 2, 122. — b) im imperf. : न स्म स प्रापतद्वक्त्रे MBh. 1, 2165. 4832. 5, 7002. 7, 2561. 6021. यद्येतदग्रमं कर्म न स्म मे ऽकथयः प्रुभम् R. 2, 64, 21. Bñā. P. 6, 13, 11. 9, 1, 40. — c) im aor. N. 13, 32. Bñā. P. 4, 7, 14. — d) im perf. MBh. 1, 2823. 7012. 8, 2709. R. 2, 37, 13. 42, 30. 6, 36, 20. Kām. 3, 18. Bñā. P. 1, 10, 4. 4, 14, 7. 31, 3. 6, 14, 59. 10, 72, 30. 74, 15. — e) im partic. praet. pass. (als verbum fin.): मासौ व्यतिपातौ स्म वार्षिकौ Hariv. 3787. R. 2, 68, 22. — f) im imperat. P. 3, 3, 165. fg. MBh. 5, 877 (स्नायस्व mit der ed. Bomb. zu lesen). — g) im potent. MBh. 5, 879. fg. Kām. Ntris. 10, 40. Bñā. P. 8, 5, 15. — h) im fut. MBh. 3, 2973. Bñā. P. 12, 1, 10. — i) स्म vom Verbum finitum getrennt: α) durch ein partic. praes.: इति स्म कुरवः सर्वे विमृशतः पृथक्पृथक् । न च — शकुवति MBh. 4, 1270. Bñā. P. 1, 7, 14. 5, 13, 10. 14, 22. — ß) durch einen absol. MBh. 1, 2891. 3, 2957. 4, 997. 5, 880.

2. स्म = स्मस् 1. pl. von 1. स्मस्, z. B. MBh. 1, 7875. 3, 1858. 3062. R. 1, 63, 31. 65, 18.

स्मैत् (vgl. सुमत्) adv. zusammen, zugleich, mit einander (sowohl — als auch); gleichzeitig Nis. 11, 49. स्मत्सूरिभ्यो गृणते RV. 2, 4, 9. 1, 186, 8. 7, 3, 8. स्मन्मिच्छच्छरति ये 8, 20, 18. वक्त्रः क्रन्दति स्मत् brüllt mit 1, 100, 13. 10, 61, 8. mit instr. mit, sammt: स्मत्सूरिभिस्तव शर्मत्स्याम 1, 51, 15. 5, 41, 15. 19. 8, 18, 4. 26, 19.

स्मैत्पुर्णिधि adj. ausgerüstet mit guten Gedanken u. s. w.: स्मैत्पुर्णिधेर्वा गच्छि विद्येतोर्धोर्न ऊतये RV. 8, 34, 6.

स्मैद्भीषु adj. mit Zügeln versehen RV. 8, 25, 24.

स्मैदिभ्यो wohl N. pr. eines Feindes des Kutsa RV. 10, 49, 4.

स्मैदिष्ट adj. mit einem Auftrag versehen: Wächter RV. 7, 87, 3. Vgl. übrigens स्मदिष्टि.

स्मैद्घन् adj. (f. ऽघ्नी) mit (vollem) Ester versehen RV. 1, 73, 6.

स्मैदिष्टि adj. geschult, dressirt: Rosse RV. 8, 63, 9. 7, 18, 23. Diener 10, 62, 10. eingeübt: Indra 3, 45, 5.

स्मैद्वातिषाच् adj. von Spenden begleitet RV. 8, 28, 2.

स्मय (von स्मि) m. 1) Staunen, Verwunderung Mnd. j. 60. MBh. 13, 5802. Spr. (II) 2738, v. l. P. 6, 1, 57. Schol. — 2) Selbstgefühl, Hochmuth H. 317. Mnd. Raçh. 5, 19. Verz. d. Oxf. H. 231, b, 37. 45. fg. स्तप्यवित् über Spr. (II) 1725. स्मयोष्कित 1857. 4488. Bñā. 261, 11. Bñā. P. 1, 17, 24. 4, 3, 2. 10, 60, 19. am Ende eines adj. comp. 4, 4, 10. विगतं 3, 16, 32. 5, 10, 9. गतं 3, 7, 8. Daçh. 140, 8. personifiziert ist der Hochmuth ein Sohn